

STRATEGIE PRO PODPORU ZAMĚSTNANOSTI VE SPOLEČNÉ ZEMĚDĚLSKÉ POLITICE

Strategie pro podporu zaměstnanosti ve Společné zemědělské politice (SZP)

Značné zúžení evropské agrární politiky na dotace na plochu vede k sociální a hospodářské nerovnováze. Dosud chybí strategie pro sociálně spravedlivou politiku zaměstnanosti.

Odboroví sociální partneři z pěti evropských zemí proto diskutují společně se zemědělci, zástupci zemědělských svazů a vědci a hledají možnosti, jak lze agrární podporu dále zlepšit.

Projekt „Strategie pro podporu zaměstnanosti ve Společné zemědělské politice“ je realizován v rámci programu EU „Progres“ po dobu jednoho roku. Cíle projektu mají velice aktuální hledisko: v roce 2013 budou v EU provedeny zemědělské reformy. Současnými návrhy na reformu SZP staví Evropská komise více do popředí podporu zaměstnanosti na venkově a zavádění sociálních standardů. Podpora bezprostředně souvisí se spravedlivějším rozdělováním přímých plateb mezi různé formy zemědělských podniků.

Důvody: Klasická podpora zemědělské politiky ze strany EU je pro zajištění zaměstnanosti a pracovních míst nedostačující

Klasická podpora politiky ze strany EU již dnes představuje nepřímé dotace pro zajištění zaměstnanosti v zemědělství a ve venkovských oblastech. Opatření se týkají obnovy venkova, pomoci při zakládání existence a diverzifikace oblasti venkova. Podporou investic do zemědělství lze v dotovaných podnicích zabezpečit pracovní místa, avšak tendence je taková, že se tím urychluje změna struktury a dochází k úbytku pracovních míst v zemědělství.

Diskuze o agrární reformě se v současné době týká buď harmonizace plateb mezi členskými státy, anebo se zaměřuje na podporu veřejných statků.

Dotáční politika pro veřejné statky by se však vztahovala pouze na kritéria ekologické udržitelnosti (životního prostředí, druhové rozmanitosti, klimatu, kulturní krajiny). Práce a zaměstnanost jako důležitý sociální prvek se nyní v koncepci trvale udržitelného rozvoje nepovažují za veřejný statek a jsou potlačeny.

Zapomíná se na to, že až díky lidské práci v zemědělství mohou vznikat takové veřejné statky jako kulturní krajina a tím i část biologické rozmanitosti.

Ze zemědělské politiky EU musí v budoucnu vycházet přímý impuls pro sociální oblast a politiku zaměstnanosti. Současná praxe zemědělských dotací totiž neposkytuje žádnou podporu při řešení následujících problémů:

- Zlepšit bezpečnost práce a ochranu zdraví pro osoby činné v zemědělství a tím zajistit jejich zaměstnanost.
- Zmírnit pokles zaměstnanosti v zemědělských podnicích s výrobou náročnou na práci a personál.
- Odstranit hospodářskou nerovnováhu, která je právě u rodinných farem s výrobou náročnou na práci a u velkých východoevropských podniků s vysokým počtem zaměstnanců vyvolána v poměru nižšími dotacemi na plochu.
- Dotace vyplácené na plochu podporují již existující konkurenční výhodu podniků s velkou výměrou půdy a racionalizovanou výrobou s malým podílem práce.

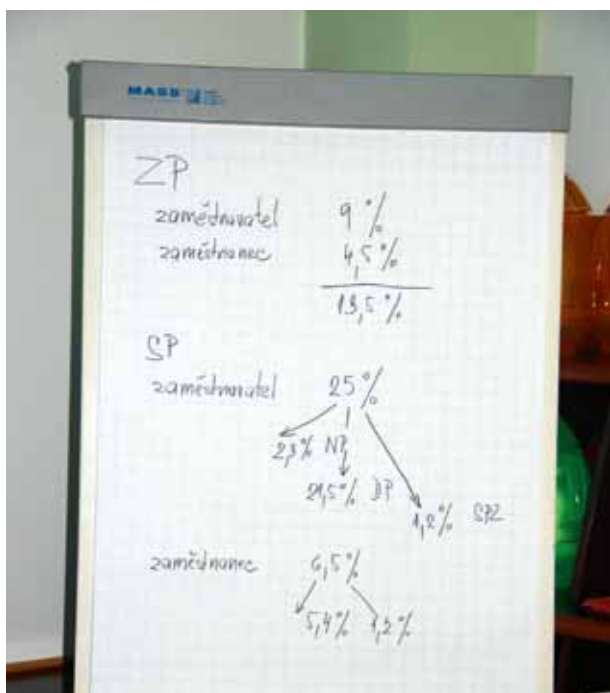
Na základě současné praxe poskytování podpory pro zemědělství dostává velice málo podniků velký podíl veškerých dotací. Tato praxe je obzvláště neospravedlivitelná, jelikož díky ní podniky zaměstnávají málo personálu.

Analýza a srovnání tří možných způsobů

Jak lze zakomponovat náměty na podporu zaměstnanosti a výrobu s vysokým podílem práce do praktické zemědělské politiky?

V současné době diskutuje pět evropských členských států o návrzích na konkrétní zohlednění práce v tomto systému. V zásadě se jedná o tři různé postupy, jak uvést práci do vztahu k přímým platbám. Dva způsoby reformy požadují podstatně novou orientaci vyměřovaných nákladů pro přímé platby.

První způsob se váže na pracovní dobu a druhý na náklady práce. Třetí způsob zůstává u výpočtu na základě obhospodařované plochy, spravedlivějšího rozdělení dotací však má být dosaženo pomocí opravného faktoru vztahujícího se k práci.

Tři základní způsoby vazby přímých plateb na práci		Požadované cíle / účinky
(1) Vazba na čas: Vyměřovacím základem jsou ukazatele pro pracovní dobu		
Německo	a. Přímé platby podle kalkulovaného nákladu práce, který se používá v zemědělských profesních sdruženích v Německu	<ul style="list-style-type: none"> ■ Přerozdělování přímých plateb od výrobních metod využívajících velkou výměru plochy k postupům náročným na práci (chov dojného skotu, kombinované podniky s hlavní či vedlejší činností v oblasti živočišné výroby, ekologicky hospodařící podniky) ■ Kompenzace nespravedlností mezi podniky ■ Přínos pro plošné obdělávání luk a pastvin ■ Zachování obdělávání půdy ve znevýhodněných venkovských regionech
Rakousko	b. Přímé platby na základě standardní pracovní doby pro různé zemědělské kultury, živočišnou výrobu apod. (podle KTBL v Německu (Správní výbor pro techniku a výstavbu v zemědělství))	
Itálie	c. Dotování vykázaných pracovních jednotek	
(2) Vazba na náklady: Vyměřovacím základem jsou ukazatele pro náklady práce		
Německo	<ul style="list-style-type: none"> ■ Vazba přímých plateb na příspěvky zemědělských podniků do zákonných fondů sociálního pojištění 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Přerozdělování přímých plateb z kapitálově náročných podniků do podniků s vysokou potřebou personálu ■ Posílení zaměstnanosti snížením nákladů práce ■ Pozitivní účinek na pracovní trh, rozvoj venkova, životní prostředí a trhy pronájmu půdy
(3) Korekce současných přímých plateb na plochu vazbou na práci		
Německo	a. Přímé platby do horní hranice 150.000 eur a korekce krácení připočítáním 50% skutečných mzdových nákladů.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Zachování dosud platné úpravy s korekcemi ■ Zmírnění důsledků zastropování (stanovení horní hranice přímých plateb) sociálními kompenzačními prvky pro podniky s vysokými náklady práce ■ Vysoké přímé platby pouze v případě odpovídající zaměstnanosti ■ Týká se malého počtu podniků (pouze bodu a.) ■ Zachování a podpora tvorby pracovních míst ve venkovských oblastech
Francie	b. Krácení přímých plateb na plochu již od 15.000 eur. Při odstupňovaných přímých platbách větší krácení. Korekce prokázaným počtem zaměstnanců.	
Česká republika	c. 70 % přímých plateb vázaných na obhospodařovanou plochu, 30 % plateb vázaných na zaměstnanost podle počtu zaměstnanců a osob samostatně výdělečně činných.	

V první fázi projektu se zkoumá na příkladu návrhů diskutovaných v Německu, jak mohou tyto tři základní způsoby přerozdělování přímých plateb ovlivnit určité typické skupiny zemědělských podniků.

První výsledky ukazují:

- Přímé platby na základě normalizované pracovní doby (1) jsou cílené na posílení výrobních metod s vysokým podílem práce a zohledňují přitom podniky zaměstnanců se závislou činností (rodinné podniky). Nespravedlností mezi typy zemědělských podniků s rozdílně vysokou potřebou práce budou odstraněny. Příjmy podniků s hlavní nebo vedlejší činností vyžadující vysoký podíl práce (např. chov dojného skotu a pěstování speciálních plodin) se ve srovnání s jinými podniky zlepšují.
- Přímé platby podle nákladů práce (2) podporují podniky s vysokým počtem zaměstnanců bez ohledu na velikost. Přímo podněcují zaměstnanost, zajišťují pracovní místa a působí proti ilegálnímu zaměstnávání a nízkým mzdám. Farmy rodinného typu zabývající se chovem dojného skotu, stejně jako jiné podniky s živočišnou výrobou či chovem zvířat doplněným ekologickým zemědělstvím budou posíleny.
- Modely korekce (3) nabízejí důležité sociální složky pro větší podniky s vysokým počtem zaměstnanců a zabráňují jejich znevýhodnění při odstupňování nebo zastropování přímých plateb. Tyto modely odstraňují nevýhody, které mají větší podniky živočišné výroby a kombinované podniky ve východoevropských zemích a východním Německu oproti závodům s rostlinnou výrobou a malým počtem zaměstnanců.

Diskuze a informace: Proč dotovat práci místo plochy a kapitálu?

Důležitým cílem je vyhodnocení účinků tří způsobů reformy z hlediska rozdílných národních rámcových podmínek a ověření jejich praktické proveditelnosti. Proto jsou tyto způsoby projednávány na čtyřech regionálních seminářích, hodnotí se jejich rozdílné působení na základě národních zkušeností a zpracovávají se návrhy na jejich praktické využití. Seminářů se účastní zemědělské odbory a vybraní experti z oblasti praktického zemědělství, politiky, profesních svazů, správy a vědy z pěti evropských členských států. Poté bude o navržených námětech zahájena diskuze a budou o nich informovány zástupci různých společenských zájmových skupin.

Vývoj a ověřování: Od národních koncepcí k celoevropské perspektivě

Úspěch koncepcí bude záviset na tom, do jaké míry mohou být realizovány v evropském měřítku. V rámci projektu budou proto vypracovány návrhy na další vývoj těchto podnětů na evropské úrovni.

Důležitým úkolem do budoucna bude vysvětlení, do jaké míry je třeba diskutované náměty uvést do souladu se strukturami jiných členských zemí, zda nabízejí řešení současných problémů jednotlivých zemí a zda je lze technicky realizovat (zjišťování dat, zpracování bez zbytečné byrokracie).

Důležitým krokem tímto směrem je nyní ověření, zda jsou pro návrhy dostupné a použitelné informace např. prostřednictvím evropské informační sítě zemědělského účetnictví EU (INLB) a jejich evropská databáze.

Tyto analýzy se provádějí na příkladu vybraných partnerských zemích v rámci projektu. Úkolem je zjištění přímého vztahu slabých a silných stránek koncepce k zemědělské struktuře různých zemí EU.

Výzvy a jednání: Tvorba sítě a politických svazků

Faktory práce a zaměstnanost hrají v zemědělsko-politické diskuzi ještě vedlejší roli. Do budoucna budou shromážděny dobré argumenty pro tuto podporu. Pro zapojení výše uvedených myšlenek do veřejné diskuze je třeba vytvořit klima a vyvinout politické strategie. Zaměstnanost bude mít v EU i nadále vysokou prioritu a bude hrát stále větší roli.

Problémy na pracovním trhu a s nimi spojené negativní demografické důsledky jsou v okrajových venkovských oblastech stále tíživější. Zemědělské podniky zde mají velký význam. Podporou zaměstnanosti v zemědělství bude oživen pracovní trh a podněcení rozvoje venkova. Lze tak dosáhnout stabilizace pracovního trhu a zajištění přiměřených příjmů a sociálních jistot v zemědělství. Pozitivní účinek na výrobní metody s vysokým podílem práce ale úsporami zdroje je možný.

Celkovým cílem je posílení faktoru práce v zemědělství a ve venkovských oblastech. Práci je přitom třeba zakotvit v obou pilířích Společné zemědělské politiky jako strategický fenomén.

Název projektu

Strategie pro podporu zaměstnanosti ve Společné zemědělské politice

Číslo projektu

VS/2010/0774

Doba trvání projektu

01.12.2010 – 30.11.2011

Řešitel

Odborový svaz: Industriegewerkschaft Bauen-Agrar-Umwelt

Kontakt

IG BAU - Abteilung Agrar und Umwelt

Holger Bartels

Luisenstrasse 38

D-10117 Berlin

Telefon: +49 30 24639 310

E-Mail: holger.bartels@igbau.de

Webové stránky: www.igbau.de

Vydavatel

IG Bauen Agrar-Umwelt

Zpracovatel

Kasseler Institut e.V. / Dr. Karin Jürgens

Redakce

PECO-Institut e.V./ Dipl. Ing. Thomas Hentschel

Fotografie:

Heiner Gröschner, Thomas Hentschel, fotolia.de

Grafická úprava

Carsten Stoof

Partneři

PECO Institut e. V. / Německo

Kasseler Institut für ländliche Entwicklung e. V. / Německo

EFFAT / Belgie

Agrostar / Rumunsko

ProGe / Rakousko

OSPZV- ASO / Česká republika

FSI / Francie